

De cōsolatione theologie

vt expeditum sit et alacri libere arbitrium
volūtatis hūane ad dirigēdū pedes sue af
fectōis et intētōis in viā pacis et salutis. Ad
cōformandū p̄terea diuine volūtati suā eidē
q̄ p̄sus inīti dicēdo cū p̄pheta. Ut iūmē
tū fact⁹ sum ap̄d te/et ego semp tecū. tenui
sti manū dexterā meā. et in volūtate tua de
duxisti me Unde libet collocutōi diei p̄sen
tis terminū dare sub hoc metro.

Quartū metrum et

ultimū sc̄di cōcordat metro secūdo huius
libri. Quot subiecta.

Uminis orbibus subsidiū sibi
Querit a vidente
Lui pl⁹ nitit̄ vt magis audijt

Imminens periculum

Barredū cecidit puer aspicit

Boei manum dat

Scit quia nō valet ex se surgere

Querit hinc iuuamen

Ulnere fractus qui medicamina

Flouit/hunc requirit

Potat amaris. vrit et ignib⁹

Huic obedit vltro.

Litibus implicitus sibi querere

Iure vult peritum

Dictaq̄ nec refugit sua credere

Consciū suimet

Lur igit̄ ceci/pueri quoq̄

Sauciq̄ valde/

Juris et ignari. nos tradere

Non cito velimus

Christe tibi/qui rite p̄ omnia

Uis opem referre.

Duo sine nulla valent discrimina

Uel arte pelli.

Duc petim⁹ quo vis/mora nulla sit.

Ibit alacris mens.

Si caro tardat/p̄q̄ picula

Lucta te sequetur

Brata. nec inualido cū murmure

Perget aut trahet̄.

Lur peccata sciens cumulet noua

Dum licet mereri.

Finis liber secundus

Incipit liber ter

cius. Prosa prima. Monie

R a Ssum voluce desiderans rur
sus ex te audire v̄bū sup cōsola
tione pegrini. sollicitam enim su

per hoc aueritate / ex pernigili cordis me
cura q̄ teloco tpeq̄ puenit / itelligit. ¶ Volu
cer. Spes (vt dixi monice) solat eū / con
fugens ad deū tāq̄ ad thronū gr̄e. ad tem
plū et arā misericordie. ad arcā federis. ad li
bertatis asilū. ad firmā petrā. et solidū lit⁹
A natura siqdē ita videm⁹ institutū vt de
bilior ignitat̄ fortiori. sicut vitis vltimo. e de
ra quercui. naufrag⁹ tabule / puerul⁹ matri.
Solat ip̄m p̄terea scriptura sacra / reuelās
decursum mūdani regim̄is / a p̄ma volūta
te liberrima / cui nostra p̄formis esse debet.
Quēadmodū hō p̄ spem vis irascibil⁹. sic
p̄ hmōi cōformitatē rationalis ordinat̄ / et
ex p̄sequēti cōcupiscibil⁹ / dū ita fuerit p̄for
mis et subdita q̄ ip̄i et dei sit vnū velle et
vnū nolle. quod amicitie p̄prium est. ¶ U
dens aut̄ q̄ irascibil⁹ p̄ impatiētā turbat̄.
et p̄ ignoratiā seducit irōnalis. Deinceps
igit̄ p̄plebit̄ sermo sup impedimētis hmōi
tollēdis / primū p̄ patientiā / alter p̄ doctri
nā / vbi nōnulla q̄ i porib⁹ dici poterāt / in
serent̄. ¶ Monicus. Placet qd̄ dicis. qm̄
et dictoz recordatōem summarā / et dicēdo
rū lucidū ordinē tradis. ¶ Volucer. Lo
cutur⁹ ergo de p̄solatōe p̄ patientiā recte mi
hi videor id agere si de moderamēte zeli in
choauero. habet itaq̄ zel⁹ inter passiones
vehemētiā multā. Audi sapientē. Dura sic̄
infern⁹ emulatio. Prefert insup sibi speciē
iusticie q̄ sit efficacior ad nocēdū dū deui
at. Quid enī efficac⁹ ad nocēdū q̄ famili
aris inimic⁹. et q̄ demoniū meridianū qd̄
in angelū lucis se trāssert. ¶ Porro zel⁹ et si
q̄nq̄ significat inuidiā. q̄nq̄ odiū. aliquā
do imitatōem. vtemur h̄ zelo put est deside
riū vehemens / quo quis incitat̄ ea tollere
querit sibi dilecte vident̄ aduersa. Sic hō
zelat p̄ vxore ne mechus aburat̄ ea / et hinc
zeloty pa mater pro filia ne violet̄. iustus p̄
domo dei volens ab ea tollere quicqd̄ vide
rit scandalozū. Unde istud est. Zelus do
mus tue comedit me. Lur⁹ recordati sunt
discipuli christi / dū eijceret v̄dētes et emē
tes de templo. seu domo dei. Zelum hunc
vltimū laudauit q̄ dixit nullū esse deo acce
ptius sacrificiū q̄ zelū animarū. Vere qui
dem si comitet̄ ipsum beniuolentiā / discre
tio et cōstantia. que tria si deserat aut cōtem
nat zelus. recte cōparaueris ip̄m gladio bi
cipiti in manu furiosi. igni rursus et fulmi
ni sine obice puaganti.

Primum metrum tercium

monocolon choriambicum a sepiadeu. currens cum primo carmine Horacij Decenas atavis editeregibus.

Agēs flāma rapax libera si manet
i Hor sup̄ma dom⁹ puolitās vorat
Quo pl⁹ absq; mō torrida cōduat

Estas / fulguribus crebris emicat
Elisusq; vapor dissipat infima
Est igni similis zelus et estuat
Intus cor stimulans. quo vehementior
Incūbit cohibe / fac teneat modū.
Collidunt in eo se pariter duo
Affectus / nimium singulus improbus.
Hinc impellit amor. hinc furit odiū.
Zelus nam quia rem diligit et colit.
Ledi non parit / prius incitus
Ira corripit / recta nec inspicit
Ddit / psequit / nec requiem capit.
Fingit iusticiā / tendit in ardua
Supra posse feror / frangit et ruit
Secum multa trahens que pereunt simul.

Secunda prosa ter

Donicus

Donne zelus excusat o volucer propter intetorem boni finis / etiam si leserit ut dum vult tollere scandala a domo dei / satages ab hoibus vel hereses corrigi / vel symonia abijci. vel tyraniidem opesci. none suffragat sibi sbu christi. Si oculus tuus (q est intetio) fuerit simplex. totu cor / pus tuu lucidu erit. **V**olucer. Audisti christu alibi dicete. Ecce venit hora et nunc est. ut omnis q interficit vos arbitret se obsequum prestare deo. quis tu dixerit q hec intetio reddiderit occisores martyru absq; noxa. Quid qso iudeos magis excecavit q zelus legis antiq / quam putabat christu subvertere velle. De qbus apls. Testimoniu p hibeo eis q zelu habet sed no fm scientia. Proinde mlros inuenim⁹ ex hereticis etia hac tepestate q s sefellit talis zel⁹ tolledi scādala a domo dei / p hanc aut illā p dicatōis viā. Hinc hereses p̄ p̄matū romane ecclie q sine ea stat salus. p̄tra dotatōes vniuersalis ecclie / q sunt vt venenu effusū sup eaz oisq; symonie officina p̄ platorū statū splēdidū et amplā familiā q a secularib; eripi p̄nt eis oia. Contra religiosorū obfuantia q aduersant libertati legis xpi / et estimant

questu pietate. Contra omnē generalitē p̄sidentia q null⁹ p̄scit. null⁹ existēs in peccato mortali in ste dñat / neq; platus ē. neq; sacerdos. qm̄ in charitatē radice fūdat (vt dicitur / titul⁹ p̄sidentie. et ita de plimis. Dum ei displicuerūt mores / suborti sunt errozes. dānat⁹ est p̄terea stat⁹ qm̄ displicēs i co cerebat abusus. exemplo medici stulti d̄struensis subiectū dū conat⁹ expellere morbu. **C**eterū remiscari velim eoz q dies hester na differunt sup turbatōe iudicij rōis. Ad dicit aduena n̄r exēplū aliū et id plane crebro Expimur ait sepi⁹ nō nullos q vigilātes loquunt⁹ silia somniantib; nihil pene dicēt qd sibi cohereat. hāc passiōem frenesim medici. vulg⁹ fantasiā vel reueriā. gallice resuerie denoiat. cui⁹ causa ē. quia fantasmatib; rez int⁹ occurrantib; vtunt⁹ p̄ veris rebus ad extra positis / quē ad modū somniantes p̄sertim illi q s exercere opa vigilantiuz op̄tū est. q cū exp̄gefacti fuerint inueniunt se deceptos i aliq suo iudicio / quātūcūq; v̄ si fuerint i somnijs velut i vigilia se gessisse. Profecto nō dissimilit euenit aliq; vehementer affectis et passionatis / q i vigilia se sibi ap̄t patiūt aliqd sile do: miētib;. Sūt enī cōsopiti et soporati vel obriati passionū radicataz fumositatib;. q licz eo tūc sibi v̄ deant sapiētes et virtuosī vt vel liberales vel magnanimi vel hūiles vel valde zelātes republicā. verūtū cessantib; h̄mōi passiōib; / intuent i vigilia stutis et vitatis se q si somniasse et in aliq semetipos notabiliter sefellisse. **N**empe qd⁹ erat ex aliq p̄sopitū rōis iudiciū adeo q nullis clamoribus ex aduerso mouentib; possent aut vellēt exp̄gisci nec suadentib; obedire. Cur ita n̄ si q simulacra virtutū intus fabricata pro veris virtutib; amplectant⁹ in somnio vanitatis. vbi mentē iniditas sibi / dicens zelus esse qui furor est. iusticiā que crudelitas ē. correctōnem que diffamatio est. prudentiā que calliditas est. et ita de ceteris. Sic ira. sic inuidia. sic odiū. sic amor in excellentia iudiciū ratōnis offuscāt. cōsopit et excecant qd̄ diu durauerint. Durant vero q̄ndo qz pl⁹ / quādoq; minus p̄ varijs hominuz moribus / p̄ cōsuetudie / pro cōplexiōe. pro occasionibus datis aut acceptis. O diunt et refugiūt q hac spiritali frenesi laborāt rephendi sicut lethargic⁹ exp̄gisci. sp̄nūt aliorū consilia. nempe q plus alijs sapere saltē in hac sua re acutiusq; circūspicere dū

De cōsolatione theologie

finitū apud se retinet. Eos p̄terea q̄ se non sequunt̄ culpant / vel de negligent̄i torpore circa ea q̄ dei q̄ reip̄ublice sunt. aut de dissimulatōe v̄l inordinato timore crimināt̄ z ridēt. Currūt tāq̄ asin̄ indomit̄ i oē p̄cipitiū / relinq̄ntē eos i manu p̄siliū sui deo irato q̄ sup̄bis resistit. ¶ **Donicus** Non tales aliqui q̄les erāt op̄imoz symeon z leui / q̄ruz a p̄re maledict̄ furor / q̄z p̄tinax. z indignatio q̄z dura. eo q̄ sint vasa iniq̄tat̄ bellātia. ¶ **S**z q̄ pacto veri zeli cognitio p̄stabit̄ au dire desidero. ¶ **Uolucer.** Uex zelū cleuare p̄p̄eq̄z desc̄psit q̄ dixit illū comedit̄ zelus dom̄ dei q̄ scādala q̄ videt̄ i eccl̄ia tollere vult si p̄t. si nō p̄t tolerat et gemit. vulgata h̄o regula h̄z. illd̄ possum̄ qd̄ de iure possumus vbi nouerim̄ p̄limū interesse i eo qui zelat si fugiū auctoritate iudiciaria. aut si caret illa. v̄trobisq̄ tñ ob̄p̄uāda lex illa. Iuste qd̄ iustū ē exeq̄z. ¶ **Donic̄** Uelle sepatus sup̄ his sermo fieret. z p̄mo de zelo fungētū publica p̄tate. ¶ **Uolucer.** Fiat ita / z q̄t insidijs exposit̄ ē iste zel̄ accipe. Insi diat̄ impotētia p̄p̄t quā iubet sapiēs. Noli velle fieri iudex nisi p̄tute valeas erūpere iniq̄tates. Iudex itaq̄z qd̄ aliū agit p̄ferēs sentētia cuī executōis nō habz facultatem nisi iusticia exponere vel cōreptū v̄l discrimini. ¶ **Insi diat̄** ignorātia eoz q̄ stat̄ req̄rit esse cognoscēda / hoc in platis p̄limis respectu legis euāgelice. h̄ i seculi iudicibus q̄ ad ciuiles p̄stitutōes inuenim̄ / q̄les esse dānabiles mechanici mōstrāt. inter q̄s nō recipit̄ nisi q̄ in arte sua peritus ē. Turbat etiā i aliq̄b̄ l̄ratis hūc zelū defect̄ experientie. q̄ circūspicere facit oīa vt tādē eligat̄ ne dū id qd̄ de se licz. sed qd̄ expedit / id ē quod expedite fit. attenta circumstātiar̄ q̄litate. ¶ **Turbat** alios incōstātia p̄secutiōis eozū q̄ bñ p̄cōsiliata / cōclusa / inceptaq̄z sunt / q̄s v̄l ira suboriet̄ / v̄l hūan̄ timor infortunij p̄tra se v̄l affines det̄icit a cathedra iudicij ¶ **Quocōtra** p̄tinacī obfirmāt̄ alij i male p̄cōsiliatis et ceptis fatuo qd̄ā pudore victi / ne vici videant̄ / exēplo militū q̄s i certā v̄ltro mortē viciōsus fuge pudor impellit. ¶ **Quid** existimes p̄terea de p̄siliarijs mēdacibz z corruptis. a q̄z seductōe vit̄ aliq̄s in potētatu p̄stitū secur̄ est. Quid de notarijs et p̄motoribz. Sed regerit̄ culpa in eos q̄ tales eligūt nec corrigūt. q̄ sola insup̄ sibi placētia dici volūt. q̄lis erat achab. Uerū est q̄ppe illd̄ sapientis. P̄nceps q̄ liben-

ter audit verba mendaciū / oēs mīstros habet impios. ¶ **Efficacissimū** insup̄ corruptiū zeli boni z debiti notat̄ scriptura cum experientia esse munex receptōem a manu / l̄i gua v̄l obsequio. v̄nde seq̄t̄ acceptio p̄sonarū / sili p̄reatu damnās v̄nū absolūēs alterū / que oīa phibuisse legit̄ cognat̄ moysi. dum eadē optime policie formā describeret ¶ **Sunt** q̄ se sufficiēter existimāt̄ rēpublicā regere si p̄stitutōnū onera multiplicauerūt Si sentētiās penales vt excoicātōnes fulminauerūt. maneāt̄ aut̄ ip̄i negligētēs / similes facti pedagogis reprobis q̄ negligētia suā et ignauia purgare se putāt / si p̄uersis p̄minatōnes crebras indixerint. si p̄beribus eosdē affecerint. ¶ **Inuenies** alios suis ira p̄stitutōibz positius inherētēs vt nullā ep̄ikeie p̄tute admittere velit / sciāt̄ aut̄ possint / apud q̄s summū ius sepe sūma iniusticia fit. ¶ **Alij** passim hac ep̄ikeie v̄l eq̄tatis reglā sic abutunt̄ q̄ nihil in legibz / nihil in cōstitutōnibz z regul̄ suis manet stabile. cū tñ p̄cipuū cuiuslibz policie / etiā in monasterijs regimen / ex rātonabili legum suarū stabilitate resultet. ¶ **Ampli** quid de p̄uersis scandalosissq̄z moribz censendū est ex quibz redditur cōtempribilis tā vita q̄ auctoritas regitina. v̄nde cōsequenter inobedientia subditorū puenit iuste p̄orsus. vt in eo domini puniant̄ / in quo delinquent. Adam in exēplo est. cui in deuz peccanti facta sunt oīa prius subdita rebellia simul z aduersa. ita etiā vt caro p̄pria. ¶ **Quid** q̄ aliquādo peccata subditorū redūdant̄ in p̄sidentes / nec mirū dū cōsortes sunt i malicia cōmittendo v̄l omittendo. Sicut hely legim̄ ad filios. Illud h̄o magis stupendum. exēpli gratia in moyse / qui rector p̄tuosissimus exiit̄ cuī hec verba sūt. Hec miranda ait̄ indignatio in populū cū mihi q̄z iratus dñs p̄pter vos dixit. Hec tu i gredieris illuc (nō dubiū) in terrā p̄missionis. ¶ **Donicus.** Durus est hic sermo p̄ regentibus o volucer. ¶ **Uolucer.** Durus fateor adeo q̄ beatos p̄dicare compelloz illos qui solitudine sua cōrenti sunt. q̄les papa Gregorius suspirauit. habentes hanc a deo gratiā q̄ absoluti sunt a vinculis publici regiminis. ¶ **P̄reconiū** itaq̄z suū canamus placet.

Secundū metrum

tercij dactylicuz archilochiū tetramet̄. vt

Illud nonū q̄:ti de solatōe phie. Puro clā
rū lumine phebūm.

Dnacha claustrū vitā recludens
Semet septis/mortua mundo
Luius regimen ferre recusat/

Pompasq; suas deferit omnes/
Animum superans/imperiosa
Regnat.celle condit antro
Regio fit ei mansio celi

Nil sibi vane gloria laudis/
Nil fallacis gratia fame
Barrula palpans.lubrica nec spes
Complacet/horret ferre tumultus
Trepidusq; metus/anxia vora
Qualia medijs vrbib; erant.

Fang; assiduū turbine vasto
Ledit curis publica vitā.
Que p̄sumit debilis in se
Homines pp̄rio ponere dorso
Quorum nugas/crimina/fraudes/
Lites rabidas/vulnera/mortes
Anxia portat.calculus arta
Dandus supeſt cum ratōne

Quid tantis iuuat vltro periclis
Subdere vitā mor perituram
Scrupulosq; pari iugiter acres/
Intro vermem cor lacerantem?

Ludicra vanaq; quanta recurſant
Quot crudelia/turpia/feda
Haurit sensus discolor/extra.
Unde cor vrit zelus amarus
Uel dolor asper.dira vel ira.

Sive libido sordibus opplens
Honne fenestras claudere mortis
Prestat.et vti sensibus imis
Lelica cernere mente pudica

Quam nō turbat seua remordens
Extra populi cura recepta.
Fera mors sibi fit ianua vitē
Sua spes iesus est.viuit in illo.
De sanctorum quos coluisse
Deminit/meritis et p̄ce fidit.

Prosa tertia terciū

Q libri.

Donicus
Ide volucer ne dū claustrālē vitā
extollis sis iniuriosus reipublice/
que p̄iret vtiq; sine rectorib;. Sed
neq; caret ista vitā suis picul/suisq; tēpta/
tōibus.tāto maiorib; q̄nto colluctatio cre
brior aduersus p̄ncip̄s tenebrarū mūdi hu
iūs habēda sibi est/et pl̄ q̄ hūana. Deni
q; scit dānatōez serui pigri q̄ talētū sibi cre

ditū abscondit in sudario.ponitq; lucernā
sub modio.nā sapia abscondita/et thesaur⁹ i
uisus/q̄ vtilitas i vtrisq;. **D**adavit q; de
us vnicuiq; d̄ pp̄rio suo quē peuntē q̄ n̄ sal
uat/dū p̄t/occidit. **U**olucer. **H**ic est cre
de mihi laq;us magnus quo solet zel⁹ ipro
bus seducere pl̄imos vt ambulēt i magnis
et alienis a se.nō fm sciam.magna q̄ppe si
bi videt ois p̄sumptio. **Q**ua sup re mltuz
diuq; n̄ aduena secū q̄siuit/theologiamq;
psuluit. **D**onicus. **I**ō audire cupio q̄
lit hec zeli deceptio agnoscēda/declinādā
q; sit ab ill̄ q; nondū admistratio publicā
ligatos detinuit.imo et q; habz religio/me
mūd⁹ eos p̄ hāc seductōz refortbeat/q̄les iue
ri sunt aliq; eo dānabiliores/q̄ p̄mā fidē ir
ritā fecerūt. **P**ariūt aliq; nō p̄nci norias in
q̄entidies sūmurmurātes q; vna sua neq;
unt i alios trāsfūdero docēdo/psulēdo/mo
nēdo/dirigēdo iuxta datā sibi sciam.mole
ste ferētes ociū suū.q̄si dicerēt.vt qd p̄ditō
hec.q; nō habēt q̄ doceat eos iter rectū.q; s̄
psituat me doctorem sup eos vl̄ ad eos?
Uolucer. **E**st vt dicit i q̄busdā/q̄ vtinā
docerēt se p̄mitus ad soberatē sape/q̄ alio
rū fieri doctores tāta auiditate desiderant/
vt q̄ficerēt q̄ rōe zel⁹ su⁹ moderād⁹ ē.et q̄b
termis coerced⁹. **D**onic⁹. **E**xpedit ne
q̄sdā sup hac redari regulas breues et soli
das. **U**olucer **E**xpedit/accipe et i p̄mis
certū habeto q; p̄ratē regitiuā i eccliaſtica
hierarchia si supior nō imponit et iubet eā/
nemo laudabil; et tute suscipit vel exercet.
Tal̄ nimirū se gl̄ificat et ingerit nō vocat⁹
a deo tāq; aaron. **P**rimūq; locū veniēt ad
nuptias ipudēter anticipat/descēsur⁹ cum
rubore.auditur⁹ etiā. q; te psituit iudicē
sup nos? **I**taq; sarcinā hāc si nēo iponit di
cit **A**ug⁹. vacādū ē ocio q̄q̄rēde p̄itat̄. ad
de.vl̄ studio p̄pe salutis. **N**eq; ei de⁹ indi
get auxilio n̄o p̄ salute alioz vt secū labo
rem⁹ nō vocati. **A**mpli⁹ p̄ratē regitiuā n̄
psēq; aliq; ex solo titulo scie vl̄ eruditōis
vl̄ charitatis.imo nec ex p̄ceptōe licētie ma
gistrat̄ i theologica facultate/q̄ licētia n̄ ob
ligat se suscipiētē/s; idoneitatē ei⁹ mōstrat.
Proinde p̄ratē hāc regitiuā/si supior legi
rim⁹ (sit de⁹. sit hō) iubet et imponit/opz re
cipe.q̄n post auditas recusatōis causas/vt
i moyse fuit et hieremia/supior p̄stat in snia
Refutantē ei qd excusaret ab inobediētia/
nisi pp̄riū forte iudiciū quo sibi videt indi
gnus tali missione. **S**; superiori subijcere

De cōsolatione theologie

conuenit/ nedū proprie voluntatis affectū
sed etiā intellect^{us} sui iudiciū. Alioqñ pusil
lanimitas ista specie hūilitatis se pallians
arrogantia dicēda ē/ eo piculosior q̄ sibi vi
det hūilior. et q̄ sensum suū p̄ferre nō dubi
tat sensui iudicioq̄ superiorū. Subinde po
testatē regitiuā p̄t aliqñ vel petere v̄l appe
tere hō sibi bñ cōsciū q̄ nō p̄esse s̄z p̄desse
vult scit et p̄t cōmodo caueat ne mētiatur
vt sepe fit iniq̄tas sibi. Arbitror h̄ intēde
bat aplūs. Qui ep̄atū inquit desiderat bo
nū opus desiderat. Sed vt iniq̄tatē abijce
ret subiūxit. D̄p̄tēt autē ep̄m esse sine crimi
ne rē. Sic ysaias dño q̄renti quē mitteret
rēdit. Ecce ego mitto me. v̄z se iā ardenti
calculo purgatū cognouerat. Poterat hec
prās tūc appeti/ qñ priores ad martyriū
q̄ p̄sidentat ip̄i traherant. Hodie hō suspe
ctā nimis hec appetitōe gignat eā nō zelus
aiāz s̄z v̄l p̄sūptio v̄l ianis glia. v̄l ābitio l
ertia q̄rēs i ocio laute viuere. v̄l cupiditas
ditare q̄rēs carnē et sanguinē. aut demū in
experiētia prās hui^{us} regitiuē dās audaci
am de viribz p̄p̄rijs. sibiq̄ blādiens q̄ effi
caci^{us} ceteris euelleret/ q̄ destrueret/ p̄deret
z dissiparet/ z edificaret et plātaret. Expe
ctō longe videbit aliter z metuet. videbit q̄
puerū difficile corrigunt. et stultoꝝ infini
tus est nūer^{us}. videbit opa dei q̄ nemo pos
sit corrigere quē ille despererit. Videbit q̄
de p̄meditatis secū et dicitis tūc faciā hoc
tūc faciā illud. fiet postmodū neq̄ hoc ne
q̄ illd. Videbit se lōge fieri et p̄fundi ab ex
peccatōe sua. z velut a torrēte rapido alioꝝ
sum/ ac reat^{us} erat/ trahi. Ania duertēt deni
q̄ aliqñ facilius esse speculante in cella vel
studio describere sibi pulcrū boni regimīs
moduz in republica / q̄ exēq̄ndo p̄cticare.

S **Monicus.** Quid de homibz cēsēs no
stre etatis querētibz expectatōes ad bñficia
q̄bz annexa est alioꝝ cura. Pro q̄bz v̄l ad
p̄scedis v̄l retinēdis felicitibz inuoluūt/ sū
p̄tribzq̄ cōsumunt. **Uolucer.** Uiderit
ip̄i q̄lis sua sit intentio. z quē sibi finē p̄nci
palitē cōstitimūt. Potest itaq̄ fieri vt idone
us aliq̄s seruire deo i regimie publico que
rat illud/ intēdens ex p̄sequenti z tāq̄ secūda
rie sustentatōem vite p̄pe sufficientē habe
re. quatin^{us} absq̄ medicitate v̄l impropor
cionato sibi labore seruiat in hoc statu libe
riori q̄ete deo. Nec est leuiter hoc imputan
dū symoniace p̄uitati. Sic nec dū frequē
tant in ecclījs hore canonice ad recipiēdū

distributōnes quotidianas et solitas. Aut
dū vicari^{us} deseruit vni cure suscipiēs inde
stipendiū. Dignus est opari^{us} mercede z ci
bo suo. Dicā ampli^{us}. Si p̄fiteat aliq̄s vitā
claustrale rōnabiliter/ intēdens illic suffici
enter sustentari. alioqñ nō intratur^{us} neq̄ tñ
symoniac^{us} est dū intētio p̄ncipal^{is} est seruire
deo/ et sustentatio vite est ad illū finē z sub il
lo. vbi autē vnū p̄pter aliud. iā nō duo sed
vnū sunt. **Domine.** Appares loq̄ fauo
rabiliter in excusatōem symonie/ quā tanta
seueritate decreta d̄nant. quā ampliare ita
nitunt aliq̄ q̄ pene nihil ap̄d ecclīasticos i
ueniret (si verū sentire) a symonia non infe
ctū. Sed h̄ interim omisso cū multis q̄ ma
gis scholastice tractāda sunt. p̄fice qd̄ cepi
sti de zeli moderatōe p̄ paciētā respectu fra
terne correctōis. **Uolucer.** Correctō fra
terna cū sit op^{us} elemosyne sp̄ūalis datū sub
affirmatiuo p̄cepto. Si peccauerit i te fra
ter tuus rē. Semp̄ q̄dem obligat s̄z nō p̄
semp̄. **Omittēda** q̄ppe est dū p̄babiliter
apparet q̄ fieret v̄l frustra/ v̄l in deteriora
tōem corrigendi. Hoc autē p̄babiliter estima
tur de peccatibz ex malicia z p̄suetudie per
uersa. nō ex ignorātia. Sec^{us} in correctōne
iudiciaria. vbi p̄t p̄tēni scādalu illi^{us} q̄ puni
ri debz. qz fit p̄ salutē nedū illi^{us} sed totius
reipublice. z vt puniatio sceler^{is} cedat alijs i
exemplū. **Potest** insup̄ hec omitti corre
ctio dū p̄babiliter apparet q̄ peccās alio mō
p̄ se v̄l p̄ alterz corriget. Sic enī famelicus
nō est de necessitate pascēd^{us} a petro etiā di
uite/ si verisimiliter imineat mod^{us} q̄ susten
tat^{us} p̄ se v̄l aliū nō p̄bit. Qua sup̄ re nō
debet sibi fabricare leuiter scrupulos tanq̄
de necessitate p̄cepti. sicut nec i alijs pluri
mis. que vel p̄tergredi vel agi p̄nt infra ter
minos diuine iussiois. **Attento** p̄terea q̄ te
merariū frequēter esset et vsurpatū iudiciuz
corrigere fr̄em q̄si criminaliter opantez/ vbi
p̄t occurrere multiplex excusatōis loc^{us}. vel
ratōe fragilitatis p̄p̄rie. vt in pueris et pu
ellis et rusticanis. vel qz doctrinis z p̄tuti
bus aliūde pollēt. a q̄bz eos decliare nec se
corrigere nō est leuiter p̄sumēdū. **Rursus** at
tēdere debz ista correctio ne p̄tergrediat^{ur} v̄l
latenus ordinē hierarchicū q̄ inferiores re
duci habēt ad deū p̄ superiores etiā vbi vide
tur in superioribz v̄l inertia v̄l lata culpa/ nō
inde publicā potestātē vsurpet aliq̄s. neq̄
in p̄dicatōe/ neq̄ in sacramentoz mīstratō
ne. neq̄ in supioꝝ coram subditis satirica

reprehensione / q̄ nō edificationē morū sed in
dignatōem causat ⁊ contemptū. ¶ Est autē spe
ciali⁹ aliqd obfuan dum circa eos q̄z cō
fessioēs audiunt vt extra neq; publice neq;
p̄uate arguant inde. imo neq; laudent ne
apiat̄ via suspecte reuelatiōis in vitupato.
v̄l fictōis aut inanis gloriatiōis ī laudato.
v̄l diffamatiōis p̄ indirectū in cōfiteantibus
nō laudatis. ¶ **Donicus.** Difficile certe
ingū p̄ p̄sidentib; in vtroq; foro. q; sic obli
gant̄ corrigere. sic se gerere q̄si penitus ī cō
fessioē nū audissent. ¶ Sed ad v̄teriora p̄
gens dic̄ q̄li moderatōe sit exercēda tal̄ cor
rectio. ¶ **Volucer.** Utiq; nō cū impio. nō
cū austeritate. ⁊ mīme cū p̄tūmelia v̄l im
properio. **Vendax** enī in ore p̄tūmeliosi
correctio. Sit exēplo **Pauli** / cū om̄i hūi
litate lachrymis et māsuētudīe. Neq; for
midandū est hic ne nimia fuer̄ humilitas /
vbi nulla est q̄ frāgi timeat̄ regēdi auctori
tas. Quid q; in multis dissimulāda sūt pec
cata v̄l iunior; ne pdāt̄ p̄cundā / vel senio
rū ne pessiment̄ p̄ impatiētā; increpādi n̄
sunt p̄sertim ī publico / sed nec eis delirātī
bus est plausibilit̄ assentiendū. **Modestū**
silentiū cū facie subtristi satis erit p̄ sua cor
rectōe. et n̄ra ne peccem⁹ cautōe. Porro si
pectā talia sint q̄ doctrinā xp̄iane religionis
inficiāt publice cū scādalo pusilloz / silen
tiū soluendū ē. et tota libertate p̄dicēdūz. aut
p̄tinus ad supiorē deferendū. Qd si p̄puz
sit in supiorib; ⁊ inferiorib; tantā succreuis
se p̄niciē / etiā in his que fidei sunt / propter
deputationē intellectus ex inordiāto timo
re cuiusq; potētiōis errātis / aliosq; trahē
tis / hos violētia / istos favorib; . adeo q; nec
periti sanū p̄siliū / nec iudices rectū iudiciū
libere dabūt. dissimulabūt potē / aut in vi
tatis subuersionē impudēt̄ ibūt. B̄ casu si
defensio catholice v̄ritatis exponēda sit in
publico p̄ p̄sonas p̄uatas videt̄ ambiguū.
qm̄ vno loco iubet dñs. Esto fidel̄ vsq; ad
mortē. et laudat̄ q; p̄ lege dei sui certauit vs
q; ad mortē. Et a v̄bis impioz nō timuit
exēplo **Joh̄is bap.** Alio loco vox xp̄i ē. **Ho**
lite sanctū dare canib; . neq; p̄ciat̄ marga
ritas ante porcos. Cui⁹ rō cōtinuo subitū
cta est. nedans lacere ⁊ v̄bū dei cōculcē.
¶ **Donic⁹** Quaz vereor o volucer / ne tan
gat̄ hec cōsideratio pegrinū nostr̄ sua p̄se
cutōe ī causa fidei n̄re coram ordiario iudi
ce. nūc in p̄sentia sacri p̄cilij. nā quid inde
pugnerit audis. quid dicis. qd agit. ¶ **Vo**

lucer **Ho**lo fiat tibi modo r̄sio. latiorē hac
in re itez f̄monē habitat⁹ seorsuz. Etenim
q̄ fronte de sacro cōcilio suspitōem de p̄nci
piozū moralij v̄ritate dubitatōem / de p̄ces
su iudiciario offensiōem cōcepisset. ¶ Sed
accipito p̄pēdiosum in p̄missis documen
tū absolutos a publicis respiciēs.

Tercium metrū ter

cū monocolon anapesticū partheniacū di
metrū catalecticū. currit cū metro q̄nto se
cūdi de p̄solatōe phie. Felix nimij.

¶ **Ua** sorte vocat deus / hanc tu

q̄ **Contentus** agas. ne chianti
Zeles animo noua vota.

¶ **Que** sunt aliena relinque.

¶ **Tractent** quibus est data cura.

¶ **Non** te nocuis p̄me gratis

¶ **Sis** sufficiens tibi queso.

¶ **Nec** te coquat alterius fors.

¶ **In** se retinet status omnis

¶ **Quicq;** miserū graue durū.

¶ **Quod** scire status nequit alter.

¶ **Experta** ferēs leuiore

¶ **Notaq;** magis ope fesus.

¶ **Febrem** patiens modo dextrum

¶ **Durat** latus huc / modo leuum.

¶ **Hunc** ventre cubat / modo dorso.

¶ **Hinc** pace caret. quia secum

¶ **Fert** intro malū / suus omnis

¶ **Idcirco** locus grauis angit.

¶ **Se** corrigat et pareat intra

¶ **Pacem** sibi. detq; q̄tem.

¶ **Qua** nō aliter potietur

¶ **Gratum** referas domino cor

¶ **Qui** dona dedit / fat abunde

¶ **Utaris** eis sine culpa.

¶ **Sic** proderis omnibus apte.

Prosa quarta libri

tercij ¶ **Donicus**

¶ **Ua** rarōe fiet o volucer vt solitari⁹ **U**

q̄ oib; p̄ficiat. ¶ **Volucer.** Nūmiz

bū v̄medo. An ignoras q̄ om̄e pec

catū offendit nedū deū s; om̄e ip̄erio suo

subditā creaturam: q̄ idcirco arnat̄ ⁊ pu

gnat̄ insensatos. Hocet p̄terea nedū pec

canti s; toti hominū p̄m̄itati que est v̄lut

vnū corpus tāq; acies ordiata / cui⁹ nō p̄t

sine lesina debilitatiōe quantulacūq; pars

v̄l mortificari vel eripi / qualit̄ fit ex pecca

to cuiuscūq; . Hinc p̄pende virtutem vni⁹

magnā esse. quia puat animā magno vtu/
tis bono. tollēs ab eo modū specie et ordi/
nem. Inflicta pena qz sensum doloris ifert
pl' extimescit et fugit. Tercia vt p'maz nō
attendūt pctōres dū i penam poz pctōz p
mittūt iusto di iudicio ad alia z alia crebro
labi. ¶ Theologia vō christianoꝝ phie do
ctrias si recte. si v'e sunt. si salutare. s' appro
bat vtēs eis iure suo et catholicas reddēs.
si tenebrosiores sunt illuminat. Si nocūs
erroribz mixte sunt sepat pctiosuz a vili. illō
retinens. aliō exterminās. qm̄ nihil in qna
tū. nihil sordidū. nihil falsum vel nociū se
cū intrat. Non sicut in p'sideratōe sola mu
tabilitat' rez infra labentiū / in variabilita
te sortis hūane. In impfectōe fallaci coruz
omniū q' mūd' inferior ostētat. q' sunt diui
tie. opes. dignitates. regna. gl'ia. volup
tes. que frequēt' recidūt in cōtraria. Erigit
se p'festim alit' respiciēs verā britudis for
mam. nō simulacry quoddā vel ydolū be
atitudis. quale stroyi ponere v'isi sunt i ho
nesto qd' suū p' p'miū est. p' cui' obfuarōe
mors volūtaria etiā p'pa manu (sicut egit
catho) fm̄ eos q' i p't' quā esse viā breuem z
expeditā / sed mēdacit' dixerūt ad libertatē.
Sileo de porcinis voluptatibus epicuri.
Sed neqz p'imi boni sola cōtemplatio (q'
lem locut' ē Aresto.) britudo dici p't. Sub
limiore et eternaz dat theologia. In cuius
aspectu mōstrat momētaneū et breue h' tri
bulatōis / sup' modū immēsū gl'ie pōdus
opari in nob. cōtemplatibz nō ea q' vident'
sed q' nō vidēt. Ostēdit ex aduerso miserā
inestimabile sine cariturā / qualē null' phi
lozophantiū cōcepisse visus est. Quid au
tē g'uitatis habere censēbit' pena tp'alis qn
talibet eterne vite z mortu collata. min' cer
te q' ictus leuis virge ad suppliciu capita
le vitandū z regnū cōsequendū. Ecce p'pona
tur vtrūqz puerulo. q'rat qd' eligat e duobz /
mortē pat' vel virgā. nō dubiū qn virgam
Orabit etiā flēs si neget ei timēs et horrēs
p'positū sibi e diuerso vl' suspendiū vl' incē
diū. Hinc pueros dū flagellant' et clamant
ridere solem' / tenētes puto illā sapiētis sen
tentiā. Virga eū cedēs z aniam ei' ab infer
no liberabis. Hos vō g'ndiusculi pueri ge
mimus excādēscim' murmuram' ad mo
dicū dei flagellū. Illudqz p' impatientiam
rūpimus vt possum'. q' si nō ab inferno si
milie liberare nos q'rat pater noster deus
Z ¶ Tribularis qd' putas tibi theologia sua

sura sit? Serui deo scōsqs suos z scōs ho
nora. p'spaberis in seculo delicijs. diuitijs.
pace gl'ia frueris ad votū. Sic videlicz do
cebat sapiēs. Fili accedens ad fuiturē dei
p'para aiam tuam ad tēptatōem. Sic apo
stol'. Omnes q' pie volūt viuere in xpo p'e
cutōem patient. Sic christ' dices. In me
pacē in mūdo p'ssuram habebis. Sic scō
scōs oēs exēplo mōstrarūt. Expectandū
ita est. p'parand' anim' ad tribulatōez que
nobis vtiqz tal' fiet q'lis anim' erit vtentis.
demerim' millefies mortē et iferni mortē?
eruet nos (si volum') tribulatio. Si nolu
mus puniet nos bis in idipm' Itaqz oīno
impossibile ē nō flagellari / vl' hic ad penitē
tiā / vel in futuro ad extermiatōez. Respici
amus sp ad dñm flagellantē. Ad p'cem mi
sericordiaz corrigentē. Si vō vane. nō
simulatorie. nō velut d' somno christiani di
cimur et sum' Neqz enī venire p't aliū detri
bulatio. tenet q' p'ligatū leonē infernalez
ne furiat qntū vellet. nō ille s' detinēs eū ro
gandus est. nō aduersari' quis ali' / sit hō /
sit bestia / sit ignis / sit aq' timēd' est. timeat
moderās illa de'. Et hinc oriet' magna secur
ritas. ¶ Nolo dicat hic aliqz / nō temptabo
dñm aduersus illa que naturalis fert actio
Liberrim' enī nature rector est de' vtēs il
la pur libet ad salutē electoꝝ / ad p'modita
tes se diligētū. q'les enūerate sūt a p'phetis
et scōis diligētē. Erudit p' flagella. purgat
z medet. doctrias i sc'pturis mltiplicat. qd'
p'phe. qd' boeti'. qd' cicero cū ceter' insinu
ant. Cōpellit intrare vocatos ad nuptias.
lacerans alit' tunicā. illi' crus frāgēs. hu
ic oculū cruēs. aliū mancū reddēs. sepit vi
as malas spinis / ne q's ambulet p' eas i in
teritū. ¶ Tribularis z tēptaris. Ista cōis ē
fors oīm viuētū. Nō q'ppe nascit' ad labo
rē. si demeruisti / te eq' aio id ferre equuz ē. si
tibi bene p'sci' es. gaude qz maior te merces
manet. ¶ Quid p'terea q' absqz tēptatōibus
nullo pacto p'sens vita ducit' q' militia ē. to
lera quā habes. q' dū dēerit cert' esto succe
det altera tibi fortassis aspior. Eude n' eie
cit hoīez de' ab horro voluptat' vt h' nouā
p'stitueret. s' i labore viuēret et erumna. Au
fers ais mihi pacē. mihi gl'iam. mihi diui
tias. mihi felicitatē. nō aufero s' inuito. mō
strās viā. qz p' p'ssurā mūdi par. p' infami
am gl'ia. et p' inopiā diuitie. p' luctū et mise
riā beatitudo (qd' est omne bonū) p'pantur.
¶ Ad extremū p' p'senti die et re quā agim'?

De consolatiōe theologie

(sol ei declinior silētū suadet) carnē accipe

Quartū metrum ter

cū monocolon dactilicū alcaicū catalecti-
cū. Simile p̄mis duob̄ carminib̄. Hora
cū i oda yltia. Phoeb⁹ volentē p̄lia meloq̄

Ater cocuos Job vir honestior
i Ultra refulgens ple beator
Simplex tremiscēs te de⁹ optime.

Rectus fidelis/criminis inscius/
Bentes coas ctuperans nimis
Basis/et amplo velligero grege
Bobus/camelis/atq; laboribus
Aptis asellis.plurima turbaq;
Seruire debens magnifice fuit.

Talem flagellis expetit sathan
Tēptare duris/nō aliter valet
Un/maligis viribus vsipiam
Hi det sup̄ mus p̄has dominus sibi.
Laxis habenis hinc furiosior
Tradit ruine/protinus omnia
Septena proles dum bibit ac edit
Tres et sorozes/obruit hos domus
Lonnulsa venti turbine funditus.

Job vero viua rupe manentior
Ferre recocti roboze durior/
Spes cuius alte fixa petre fuit/
Supplex deo mox lumina dirigit
Grates rependens religiosus
Si que dedisti vis pereant/aic
Fiat voluntas iure deus tua

Hinc edocemur cuncta per aspera
Ad quem misellos currere conuenit/
Quis deprecandus/nam deus vnicus
A innocentes roborat et probat.
Luiusq; dicat mens bene subdita
Que cōmodasti si repetis pater/
Gratus libenter restituo/cape.
Tis per latrones/ense/vel ignibus
Auferre.linq̄o.gratius accipis
Sic forte q̄ si pauperibus darem
Sic te vocantem non satis audio/
Compelle. vestes dilacerans trābe
Demum prout vis/dū modo sim tuus
Finit tercius

Incipit liber quar

tus. Prosa prima. Donic⁹.

7 p Reteritis dieb̄ locutus es o vo/
lucer. que ad modū pegrin⁹ no/
ster suā in theologia q̄rit psolati

onē in oib̄ q̄ circūstant euz tribulatōnib̄
nūc p̄ tuā fidē edicto/nūquid non penitē
cū plimoz q̄ vel in francia vel in generali
p̄cilio gessisse memit/mō circa cessiōz et cie
ctōem p̄tēdentiū de papatu. scribēdo d̄ po
restate cōciliū. modo circa causas fidei eā p̄
sertim q̄ detestaf homicidia sine legitia au
ctoritate p̄petrata/cū sequel suis. q̄ causa to
tius pene turbatōis inclitū frācie regnum
discerpētis (vt aiunt) seminariū fuit. q̄ quis
aliā debet aliū cupidinē effrenē dñandi vl
vindictā expetendi. Nunq̄d nō aliq̄b̄ sal
te scrupul⁹ sua p̄scia remordet. ¶ Voluer.
Quis gl̄iabif o monice mūdū cor se h̄e. q̄
dixerit innocēs et mūd⁹ sum. Quis nō cō
stitur⁹ sub iudicijs dei terribil in consilijs
sup̄ filios hoim nō trepidauerit. Hinc af
flicus Job. Verebar oia opa mea (ait dō)
scies q̄ nō parceres delinq̄nti. Et itez. Si
voluerit mecū p̄tēdere n̄ potero r̄ndere vñū
p̄ mille. Lūi p̄formis est orō p̄phetica. Nō
intres in iudiciū cū suo tuo dñe. q̄ nō iu
stificabit in cōspectu tuo ois viues. Et rur
sus. Si iniquitates obfuaeris dñe. dñe q̄s
sustinebit. Porro q̄d Isaias se cū ceter⁹ in
uolūēs sibiq; vilescēs/hūili p̄fessioē p̄tule
rit. legim⁹. oēs iusticie n̄e tāq; p̄an⁹ men
struare. Quis igit iusticias suas velut glo
riabūd⁹ ostētauerit deo/p̄ q̄ p̄annū p̄su
siōis sue ml̄ier viro. Quē deniq; non ex ter
ruerit apli verbū dicētis. Nihil mihi p̄sci⁹
sum. sed nō in hoc iustificat⁹ sum. Causaz
reddidisse videt sapiēs. Timide sunt inq̄t
z icerte oēs puidētie n̄e. Et alibi. Prauuz
cor hois et inscrutabile. q̄s cognoscet illd⁹
¶ Donic⁹. Quid igit agit p̄ serenatōe cō
sciētie sue vt deo sit in pace loc⁹ suus. ip̄e q;
dormiat in idip̄m. ¶ Voluer Doctrinaz
consulit quā theologica tradit schola. iudi
cat alit agēdū esse de scrupul⁹ inq̄ctis oriēti
bus ex his q̄ p̄terita sunt. Alit sup̄ his que
agibilia futura r̄spiciūt. fatec ex p̄terit⁹ pro
fecto se timere/neq; timorē hūc abijcit. Au
get poti⁹ corā iudice deo/ita tñ ne desperet
sup̄ misericordiā ei⁹ s; i solidiorē spem assur
gat. Formidat ne forte posterit⁹ sibi laq̄os
inimic⁹ latētes z abditos i via hac p̄tatis
q̄ ambulabat. Neq; enī dubi⁹ s; certissim⁹
est/idip̄m qd̄ p̄secut⁹ est/vitātē esse catholi
cā. Lūi⁹ oppositos errores impiof atq; pe
stiferos exterminari q̄bat or die iudiciario
Ita enī se iudicat obligatū firmē credere/
z nullaten⁹ dubitare d̄ noticia ac intellectu